

Vrijdag
8 Juli '12 (week)

Lezing: Johannes 6: 60-69

Thema: Naar wie zouden we
anders moeten gaan?

Inleidend woord

Het gedeelte uit de Bijbel dat we straks lezen, is wat uiteindelijk de reactie is op de wonderbaarlijke spijziging van de 5000. Dat gebeuren, dat verhaal, blijkt een aanloop te zijn tot nog veel meer. En wát een misverstand heeft het opgeroepen. Het misverstand volgt al onmiddellijk als je het interpreteert als een gebeuren dat zich als een machtsdaad buiten ons leven afspeelt en waar wij verder ook niets mee kunnen, behalve dan er 'oh' en 'ahh' bij roepen. Nou, dan zou het gedeelte dat we straks lezen er heel vreemd achter aan komen, want de massa, en ook leerlingen, keren hem de rug toe. En het wordt pas echt spannend als we de vraag van Jezus 'willen jullie soms ook weggaan' direct op onszelf betrekken. En waarom we blijven? En: waar blijven dan al die mensen die je vroeger nog wel tegenkwam in het kerkelijk gebeuren? In ieder geval: Het is allemaal niet zo vanzelfsprekend blijktbaar.

Preek

We kennen het allemaal wel. Ineens word je gegrepen door iets of iemand. En je bent laaiend enthousiast. Maar voor je het weet (omdat het onbewust al is afgezwakt) is het weer verdwenen. En kun je een gevoel van leegte overhouden.

Bhagwan. Een goeroe rond 1980. Hij versloeg z'n miljoenen... weg is het, hij. En ongetwijfeld komt er wel weer iets of iemand voor in de plaats. Vaak ook de waan van de dag. En dáár tegenover spreekt Johannes vaak over wat Jezus zei: Blijft in mij!

Blijven? We leven in een tijd van secularisatie en kerkverlating. Er is blijktbaar een grote zuigkracht om een andere kant op te gaan... Enkele weken terug las ik van een jongere die gevraagd werd over zijn geloofs/kerkbeleving, hij zei: 'Ze zouden in de kerk meer met Jezus moeten doen'. Nou, dan worden we vanmorgen op onze wenken bediend. Hoe centraal aanwezig in ons verhaal. De mensen waren in eerste instantie laaiend enthousiast. Wát een bijzonder iemand: hij vermenigvuldigde zomaar even 5 broden en 2 vissen om er 5000 mensen mee te voeden. En uiteraard trokken ze de volgende dag weer naar hem toe... maar oh, oh, wát een koude douche! 'Ha, geweldige

Maar wie heeft nog wat worteltjes? En zo ging het maar door.
Tot ieder z'n buik vol kon eten van de lekkerste soep.
Toen moest hij weer weg. De soepsteen mochten ze houden.
Doe telkens wat je vandaag gedaan hebt, samen delen wat je
nog in huis hebt".

Wie gewoon brood eet, zal weer honger krijgen, zei Jezus, maar wie leert
leven in de dimensie van delen, offer, dienstbaarheid die leert zelf vissen, die
kent het geheim waardoor hij geen honger meer krijgt. En natuurlijk blijft er
honger in de Hoorn van Afrika, maar we beseffen ook dat incidenteel brood
uitdelen niet voldoende en zeker niet afdoend is. Nee, we proeven
vanmorgen dat het gaat om: 'liefde is het enige dat meer wordt wanneer wij
het met andere mensen delen'. Naar Somalië gaan en roepen tegen de
hongerende: 'Ik zou je kunnen opeten!'. Ik voel me zó verbonden met je...
Tussen haakjes: zeg dit niet zonder een zware zak meel op je rug!

Ze zouden in de kerk meer met Jezus moeten doen. Laten we ons als kerk
niet rijk rekenen. Dat Jézus centraal stellen de kerken weer vol doet stromen.
De eerste berichten net van Johannes lijken eerder van het tegendeel uit te
gaan, maar ongetwijfeld zal dat te maken hebben met het toen bestaande
verwachtingspatroon: de komende Messias zal een vrijheidsstrijder zijn die
ook óns weer op de troon zet. Nou, dat werd heel duidelijk door Jezus
bijgesteld: in de gemeenschap gaat het over je geven aan in de marge
levenden, gaat het over gastvrijheid voor vreemdelingen, rechtverschaffing
aan wie geen stem heeft... Brood zijn!

En ineens flitst het door me heen: gaat en ging het daar altijd wel om in de
kerk? Waar maken en maakten we ons druk om: 'mag je wel homo zijn', of
'geloof je wel in wat we als kerk leren'. En: wie is er uitverkoren, wie niet? Of:
mag een vrouw wel ouderling/diaken zijn? Laat staan priester? De kerk
leefde, leeft zich uit in bijeenkomsten over leerstellingen. Het gevoel
bekruipt me wel eens dat dat toch echt in de ogen van Jezus 'non-issues' zijn
= 'zaken die geproblematiseerd worden, maar in feite geen kwesties zijn'!
Dus ook niet behoren te zijn. Is zo'n kerk geloofwaardig, laat staan
uitnodigend om bij te horen? En daarom stem ik van harte in met de
opmerking van die jongere: 'Ze zouden in de kerk meer met Jezus moeten
doen'. Jezus, iemand met totale toewijding aan wat niet voor zichzelf kan
opkomen; aan Tafel met Farizeeërs, hoeren, tollenaars, autochtoon,
allochtoon, Jan en allevrouw, vriend en vijand kunnen bij hem aanschuiven;
rollebollend over straat met hen die hun eigen posities en overtuigingen niet
willen opgeven... ook dát! Tjonge, een kerk rollebollend over straat met
bepaalde overheden, wat een prachtdroom! Het zou velen

Jezus', riep en ze, 'jij mag onze koning worden, want bij jou is zelfrijzend bakmeel te koop. Hoef je niks meer aan te doen. Jij wordt onze 'grote man', je kunt van stenen brood maken, wie dát kan!'. Het is allemaal niet zo vreemd gedacht: wie het brood tot zijn beschikking heeft, die moet je te vriend houden. Waarom bleef Khadaffi zo lang achter de schermen een blokkade voor bevrijding? Omdat hij zijn omgeving royaal betaalde! Hij hééft het brood en is daarom de directeur, de chef van ons leven en omdat hij het brood hééft, zal hij er wel voor zorgen dat we steeds weer brood krijgen. Was een bekende uitspraak van keizers niet: 'Geef het volk brood en spelen'. Om hen rustig te houden. We begrijpen dat als dit standaard is er werkelijk niets verandert in de samenleving. Want wiens brood men eet, diens woord men spreekt... en qua spelen, entertainment heb ik de indruk dat grote delen van de mensheid volstrekt beneveld raken door een grote dosis leegheid en oppervlakkigheid (verkocht als glamour enz.) die dagelijks de huiskamers vult.

En dan die koude douche: Jezus blijkt niet degene te zijn die brood hééft, maar die brood is. Hij brengt in zijn gehele leven, z'n doen en laten, de notie van het delen zo tot expressie dat hij tenslotte zelf gegeten wordt. Johannes 6:53: "Daarop zei Jezus: 'Waarachtig, ik verzeker u: als u het lichaam van de Mensenzoon niet eet en zijn bloed niet drinkt, hebt u geen leven in u'". Nou, nou, dat is nogal wat. Maar het wordt al begrijpelijker als je iemand tegen een kind of z'n geliefde hoort zeggen: 'Ik kan je wel opeten!'. En dan gaat het niet om kannibalisme, maar je geeft een gevoel aan. En wát voor gevoel: ik wil altijd bij je zijn, je bij me hebben, één zijn met je. Wát een liefde, wat een verbondenheid! Je mag door mij heen ademen.

Dan zóu je toch denken dat z'n omgeving (van Jezus) enthousiast reageert, maar nee. Veel leerlingen trokken zich terug en gingen niet verder met hem mee. Boos, teleurgesteld. Ze hebben liever een wonderdoener tot hun Heer, dan degene die hen hun (onze) eigen mogelijkheden laat zien. Op Johannes 6 slaat het beroemde gezegde dat als iemand honger heeft je twee dingen kunt doen. Het eerste is: Je geeft hem een vis. Het tweede is: Je leert hem vissen. Velen vragen om het eerste en krijgen het tweede. 'Ik ben het levende brood dat uit de hemel is neergedaald'. Uit de hemel neergedaald, dat wil zeggen dat het mijn wezen is om te delen, zó dat er voor ieder mens op aarde genoeg is.

Brood zijn; mensen leren vissen!

"Op een dag kwam een vreemde man in een hongerend dorp aan. Ik zal voor jullie soep maken, zei hij. Waarmee dan? Geen nood, ik heb een soepsteen bij me... En daarvan maak je de lekkerste soep. Maar, ik heb nog wel een ketel water nodig. Nou, die had iemand nog wel. Hij gooide zijn steen erin, hmmm, lékker!

zomaar weer geïnteresseerd doen raken: hier gáát het ergens over. Maar tegelijkertijd besef je hoe diep dit alles in je leven ingrijpt. Ja, je moet kiezen. Het grijpt in en de verleiding is dan ook groot om het toch maar weer op de oude manier te proberen, dat ieder voor zich zorgt en God voor ons allen. Sóns geeft Hij zomaar wat brood... het ah en oh is niet van de lucht.

Goddank dat we ons hoe dan ook in de kerk met Jezus mogen bezighouden. In ons eigen leven wellicht veel te weinig zichtbaar dat uiten van 'Ik kan je wel opeten!'. Maar de woorden van Petrus ontroeren wel. 'Heer, naar wie zouden we anders moeten gaan?'. Het lijkt een zwakgebod. Als al het andere faalt, dan hebben we ú altijd nog... Maar ja...? Wat is de zekerheid die ú biedt? Liefde, solidair durven zijn met... mededogen tonen... Hebben we er nog wel vertrouwen in dat ook recht geschiedt en vrede daagt? Wie deze vraag diep bij zichzelf naar binnen laat gaan zal net als Petrus stamelen: Ach Heer, naar wie anders. Overal hebben we gezocht en gekeken... En dan kan het zomaar gebeuren dat je geraakt wordt door die Stem die alle eeuwen door mensen weer in beweging zette en in Jezus zó overduidelijk ons nabij kwam: je zou de Liefde (vanwege de hardheid van het leven, de mentaliteit van survival of the fittest) bijna vaarwel zeggen, maar dan spreekt Jézus je aan: de Liefde in eigen persoon. En langzaam verdwijnt de grijze mist (al die ideologieën) van twijfel en de blijheid keert terug en gaat over in een diepe vreugde. We horen de Stem die ons moed insprekt en kracht die ons voortduwt en brengt bij mensen in nood en doet zeggen: Ik kan je wel opeten! Hou vol, ooit zullen onze tranen gedroogd worden, ooit zal de wereld een paradijselijke tuin zijn. Laten we het doen, laten we leven op het kompas van Hem die ons voorgaat, in zonnige dagen en bij ruw weer. Inderdaad, we moeten het in de kerk heel vaak over Jezus hebben! Aan Tafel (avondmaal) bij voorbeeld geeft hij zichzelf te eten, dat is dat we zijn Liefde tot in ons diepste innerlijk laten binnendringen en daardoor liefdevol om ons heen blijven zien en uitstralen: Ik kan je wel opeten. Maar... een zware zak meel hoort daar onlosmakelijk bij en daar kun je wel van gaan zweten en pijn in je rug krijgen.

Amen.

Ds. Dik Bos